

Beslutningsgrundlag: "Prøver og karakterer" på Friskolen Glasværket

I 2019 blev der igangsat en proces for at afklare om Friskolen Glasværket skulle være karakterfri og uden folkeskolens afgangseksamen. Denne beslutning ligger inden for bestyrelsens arbejde

Af forskellige årsager - herunder Corona og ledelsesskift - blev denne proces pauseret. Som en del af bestyrelsens fremadrettede fokus på skoleudvikling og værdier er processen blevet genoptaget. Derfor har bestyrelsen besluttet at rammesættes en proces, hvor forældre, elever, medarbejdere og ledelse inddrages, med det formål at klæde bestyrelsen på til at træffe endelig beslutning inden Generalforsamlingen i 2024.

Genoptagelsen af processen blev sat i gang til generalforsamlingen d. 13. april 2023, hvor processen blev præsenteret. Vi har derfor siden sommeren 2023 haft en sammenhængende proces på Friskolen Glasværket, som har til hensigt at afdække forskellige perspektiver på, hvad det vil sige at have en skole uden karakterer og folkeskolens afgangseksamen.

I dette dokument bruges prøve som generel betegnelse for den praksis, hvor elever prøves fagligt. Når formuleringen "eksamen" bruges det udelukkende i forbindelse med formuleringen "folkeskolens afgangseksamen".

Dette dokument er en sammenfatning af processen og en præsentation af den viden og synspunkter, der er kommet frem undervejs i processen, og har til hensigt at præsentere det grundlag, som bestyrelsen træffer beslutningen på baggrund af.

Indholdsfortegnelse

Indledning	2
Beskrivelse af processen	2
<i>Processen forløb.....</i>	<i>3</i>
Beskrivelse af de to scenarier, der træffes beslutning om.....	3
Overblik over begrundelser og ventede virkning	4
Forslag til principper for feedback på Friskolen Glasværket	5
<i>Investering i kompetencer og ressourcer</i>	<i>5</i>
Forslag til principper for fri prøve på Friskolen Glasværket.....	5
<i>Eksempel på en afgangsopgave.....</i>	<i>6</i>
<i>Investering i kompetencer og ressourcer</i>	<i>7</i>
Plan for implementering	7

Indledning

Formålet med at træffe beslutning om karakterer og prøver på Friskolen Glasværket er, at vi som skole aktivt bruger den frihed vi har som fri grundskole, så vi får den skole, vi mener er den bedste, og som bygger videre på skolens værdier og pædagogiske praksis.

Skolens pædagogiske profil bygger i dag på en inspiration fra Maria Montessoris pædagogik og projektpædagogik på alle årgange med særligt fokus på projektarbejdsformen i udskoling.

Beslutningen om hvorvidt Friskolen Glasværket skal have prøver eller karakterer hører under bestyrelsens arbejde, da bestyrelsen varetager den overordnede ledelse af skolen som valgte repræsentanter for forældrekrædsen og skolekrædsen.

Der er truffet følgende beslutninger, der har betydning for processen:

- Såfremt bestyrelsen beslutter, at Friskolen Glasværket ikke skal have karakterer og prøver, vil det træde i kraft for nuværende 6. klasse. Dvs. at nuværende 7., 8. og 9. klasse skal til folkeskolens afgangseksamen og have karakterer.
- I tilfælde af at skolen skal være karakterfri og med fri prøveform, skal skolen udvikle en ny bedømmelsesform, der bygger ovenpå skolens eksisterende evalueringskultur, og som tænkes mere i retning af det formative frem for det summative.
- Der skal foretages en vejledende holdningstilkendegivelse blandt forældre.

Beskrivelse af processen

Det har være bestyrelsens hensigt med processen, at alle parter bliver hørt, og er med til at bidrage til et oplyst og værdimæssigt mangfoldigt grundlag for den endelige beslutning. Derfor har procesgruppen og bestyrelsen løbende justeret processen i lyset af de input og indsigter, som processen løbende har tilvejebragt.

Følgende har været involveret i processen:

- Procesgruppe (består af afdelingsleder for friskoledelen, 2 lærere og 2 bestyrelsesmedlemmer)
- Bestyrelsen
- Lærere
- Ledelse
- Forældre

Temaftenerne har skabt en lærerig og inspirerende dialog mellem bestyrelse, lærere, ledelse, forældre og inviterede eksterne parter. Processen har på den måde være præget af mange gode indspark, oplysninger, bekymringer, idéer og spørgsmål. På trods af at fremmødet blandt forældre ikke har været prangende, har alle fremmødte bidraget til en givtig og vigtig proces. Det vigtige fremmøde kan tolkes som tillid til skolen og bestyrelsen - at den gode skole og skolekultur består, uanset om karakterer og prøver i sin nuværende form består.

På VIGGO i rummet "Karakter- og prøvefrihed" kan man læse mere i dybden om, hvad der var af indhold og drøftelse på de enkelte temaaftener.

Processen forløb

Dato	Aktivitet	Indhold	Involverede
13. april 2023	Generalforsamling	Proces præsenteres	Alle parter
30. maj 2023	Temaaften	Samtidens skole	Forældre, bestyrelse, lærere og ledelse
24. oktober	Temaaften	Veje videre	Forældre, bestyrelse, lærere og ledelse
7. september 2023	Temaaften	Erfaringer med fri prøveform	Forældre, bestyrelse, lærere og ledelse
30 november 2023	Intern temaaften	Arbejdet ud internt i skolen	Bestyrelse, lærere og ledelse
16. januar 2024	Opsamlingsmøde	Opsamling på processen	Forældre, bestyrelse, lærere og ledelse
12. marts 2024	Bestyrelsesmøde	Beslutning om karakterer og prøver	Bestyrelsen
10. april 2024	Generalforsamling		

Beskrivelse af de to scenarier, der træffes beslutning om

Friskolen Glasværket med karakterer og folkeskolen afgangseksamen	Friskolen Glasværket uden karakterer og med fri prøveform
• Elever modtager løbende karakterer i udskolingen. • Elever modtager løbende kvalitativ feedback.	• Elever modtager løbende kvalitativ feedback.
• Elever går til folkeskolens afgangseksamen i deres praksis-musiske valgfag i 8. klasse. • Elever afslutter deres 9. klasse med at gå til folkeskolens afgangseksamen i de resterende fag.	• Elever afslutter 9. klasse på med en fri prøveform. • Elever der ønsker det, kan gå op til prøven i et praksis-musik fag i 8. klasse og prøver i 9. klasse som privatist, så de opnår retskrav på optagelse på ungdomsuddannelse. • Elever, der ønsker at aflægge prøve som privatist, skal henvende sig til kommunalbestyrelsen.
• Elever kommer ind på ungdomsuddannelser på baggrund af deres karakterer i folkeskolens afgangseksamen.	• Elever kommer ind på ungdomsuddannelser ved at bestå en optagelsesprøve og efterfølgende optagelsessamtale (gymnasie) eller via en optagelsessamtale (erhvervsuddannelser).

	Skolen tilbyder forløb, hvor elever kan forberede sig på at skulle til optagelsesprøve- og samtale.
UU-vejledning, som vejleder eleverne i deres vej videre efter endt grundskole, fortsætter uændret uanset beslutning.	

Overblik over begrundelser og ventede virkning

I nedenstående præsenteres de holdninger og begrundelser, som er kommet frem undervejs i processen. Nedenstående er en sammenfatning, hvad der har vist sig i processen. Der er derfor ikke tale om et entydigt billede, men derimod en mangfoldighed af holdninger og begrundelser, som kan være modstridende på flere måder.

For en mere dybdegående beskrivelse af holdninger og begrundelser henvises der til materialet på VIGGO i rummet "Karakter- og prøvefrihed".

Friskolen Glasværket med karakterer og folkeskolens afgangseksamen	Friskolen Glasværket uden karakterer og med fri prøveform
- Nogle elever kan blive motiveret af karakterer og prøver. - Det vænner elever til at få karakterer, som sker på de fleste ungdomsuddannelser. - Mulighed for at øve sig i at få karakterer og gå til prøve i et trygt skolemiljø. - Forbereder elever på gymnasiet og videregående uddannelse. - Folkeskolens afgangseksamen giver direkte adgang til ungdomsuddannelser, dvs. uden behov for optagelsesprøve. - Giver elever mulighed for at vise, hvad de kan til prøven – også de mere stille elever. - Nemt at sammenligne karakterer. - Følger normerne i samfundet. Nemmere for skolen og eleverne, da det ikke kræver begrundelse.	- Elever har tre forsøg i optagelsesprøver, men kun et forsøg i folkeskolens afgangseksamener. - Lærere får ro til at arbejde med projektorienterede og problembaseret undervisning uden hensyntagen til at skulle forberede elever til prøveformerne i folkeskolens afgangseksamen. - Lærere og elever kan tillade sig at fokusere på det kreative, innovative og praktiske i skolegangen. - Mere fokus på proces og konstruktiv feedback i elevernes skolegang. - Mindre pres og stress. - Styrker forståelse for andet end det, der kan måles. - Mindsker risikoen for "teaching to the test". - Undgår at elever sammenligner sig med hinanden på baggrund af karakterer. - Dialogisk tilgang til vurdering af og feedback til elever, hvor lærere får mulighed for at "dykke mere ned" i den enkelte elevs faglighed. - Giver mulighed for, at et helhedssyn på elevs kompetencer og dannelse er centralt.

Forslag til principper for feedback på Friskolen Glasværket

I tilfælde af at det besluttes, at skolen skal være karakterfri, vil feedback til skolens elever udelukkende være kvalitativ. Dette kræver, at vi er opmærksomme på, hvilken betydning og virkning feedback har på eleverne.

Skolens feedbackkultur skal generelt være med til at skabe et trygt og tillidsfuldt undervisnings- og dannelsesmiljø for skolens elever, som bidrager til elevernes faglige, sociale og personlige udvikling.

Det vil være et princip, at feedback på skolen generelt vil være *formativ*. Formativ evaluering, kaldes ofte "evaluering *for* læring", og denne tilgang guider og tilskynder elevers faglige udvikling. Fokus er derfor på, hvordan eleverne kommer videre med deres udvikling. Formativ evaluering står i kontrast til *summativ evaluering*, der er en vurdering *af* elevens udvikling – dvs. hvilket niveau eleven er på nu og her. Den summative evaluering vil også være brugbar i lærerens arbejde med at skabe en undervisning, der bidrager til elevernes faglige udvikling, og evalueringen skal altid være underordnet dette formål og ikke være et mål i sig selv.

I forhold til elevens sociale og personlige udvikling vil feedback ikke være summativ, men udelukkende formativ og foregå i samarbejde med eleven. Der er altså ikke elever, der skal opleve at få deres personlighed vurderet.

Der vil forestå et omfattende arbejde for ledelse og lærere i forhold til at udvikle evaluerings- og feedbackformer, som kan stå i stedet for karakterer. Disse vil blive udarbejdet med udgangspunkt i ovenstående principper.

Investerings i kompetencer og ressourcer

Der vil blive investeret i kompetenceløft for alle skolens lærere, som skal bidrage til en faglig udvikling, hvor lærere kan arbejde med kvalitativ feedback på en hensigtsmæssig måde, der lever op til ovenstående principper og udmønter skolens værdier.

Der vil blive afsat ressourcer til at ledelse og lærere kan udvikle skolens feedback- og evalueringspraksis. Dette kan bl.a. involvere studieture og besøg på andre skoler, der arbejder med kvalitativ evaluering og feedback.

Forslag til principper for fri prøve på Friskolen Glasværket

Dette er et forslag til, hvordan en fri prøveform kan se ud på Friskolen Glasværket i tilfælde af, at det besluttes, at skolen skal være karakter- og prøvefri. Dette er kun et forslag til, hvordan en fri prøve kan se ud på Glasværket. Der vil forestå et grundigt udviklingsarbejde, som bliver forankret i vores skoles praksis og værdigrundlag, hvis det besluttes, at skolen skal være uden karakterer og med fri prøveform.

Eksempel på en afgangsupgave

Dette er et eksempel på, hvordan en afgangsupgave kunne se ud. Den er udarbejdet med inspiration fra Ryslinge Friskole. Den konkrete praksis på vores skole vil tage udgangspunkt i den løbende udvikling i den måde, der arbejdes med projektarbejdsformen her på stedet. Derfor tjener eksemplet herunder kun som illustration af, hvordan en alternativ prøveform kan se ud.

Denne afgangsupgave ligger som en naturlig forlængelse af Friskolen Glasværket værdier og projektarbejdsformen, der arbejdes med generelt. Projektarbejdsformen styrker eleverne og danner ramme for en differentieret indlæringsproces og selvstændighed, som vi mener, giver eleverne den bedste ballast til videre vej i studie- og arbejdslivet.

Krav til afgangsupgaven
Opgaven skal udarbejdes efter projektarbejdsformen. Eleverne kan vælge at arbejde alene eller i grupper på 2-3 personer. Eleverne vælger enten at have et humanistisk eller naturfagligt fokus, der skal også indgå et praktisk-musisk fag. Eleverne afleverer en skriftlig del og medbringer et produkt eller synliggørelse til fremlæggelsen. Arbejdet med den projektorienterede afgangsupgave igangsættes 8 uger før aflevering og inddeles i 2 perioder på hver 4 uger. Eleven får tildelt en vejleder alt efter afgangsupgavens indhold og projektets karakter.
Forberedelse af afgangsupgaven:(4 uger)
Eleven vælger sit tema og udarbejder problemformulering til godkendelse. Problemformulering skal godkendes inden projektets start. Vejleder tildeles. Eleven arbejder med forberedelsen en dag om ugen på skolen ud over egen forberedelse.
Udarbejdelse af afgangsupgaven (4 uger)
Eleven fordyber sig i emnet, researcher, sorterer og bearbejder informationer, samler sin viden i en færdig skriftlig opgave og et produkt. De forskellige former for materialeindsamling; tekst, interviews, film, undersøgelser mm. skal fremgå i opgaven og kildefortegnelsen. Opgaven skal desuden indeholde elevens egen konklusion og bud på løsningsforslag inden for emnet. Eleven arbejder fuldtid på afgangsupgaven med vejledningstimer alle uger.
Aflevering
Skriftlig opgave sendes til klasselærer og vejleder. Herefter skal eleven arbejde med en synliggørelse og fremlæggelse af opgaven. Eleven fremlægger ca. en uge efter aflevering. Der gives 2 vejledningstimer inden fremlæggelsen, resten af tiden er til elevens egen disponering. Eleven fremlægger ca. en uge efter aflevering.
Fremlæggelsens forløb (30 min i alt)

20 min. fremlæggelse hvor eleven gør rede for det tillærte, herunder synliggørelsen. Synliggørelsen skal illustrere elevens viden og trække essensen ud af opgaven. 10 min. kommentarer og spørgsmål fra vejleder og lærer. Inden fremlæggelsen har lærere/vejleder sendt et par uddybende åbne spørgsmål til eleven. Eleven skal inkorporere og besvare spørgsmålene i fremlæggelsen. Derefter stiller lærere og vejleder et par yderligere spørgsmål.
Vurdering Til sidst giver lærer/vejleder en mundtlig vurdering af opgaven og fremlæggelsen. Eleven bliver af skolen bedømt ud fra følgende kriterier/slutmål: - Har eleven opnået et fagligt standpunkt der står mål med folkeskolens 9 klasse. - Kan eleven arbejde selvstændigt - Kan eleven disponere en opgave - Kan eleven arbejde med projektarbejdsformen - Kan eleven disponere sin tid - Kan eleven fordybe sig i et emne - Kan eleven overføre sin viden skriftligt, mundtligt og æstetisk ved hjælp af en synliggørelse. - Kan eleven redegøre for sin viden, på en levende og interessant måde, og ved brug af selvvalgte hjælpemidler.
Afgangsudtalelsen Udtalelsen beskriver elevens standpunkt i de enkelte fag, socialt og samarbejdsevne i forbindelse med projekter på tværs af årgange. Afgangsopgaven er en vigtig del af den samlede afgangsudtalelse og danner sammen med standpunktsudtalelsen rammen for den endelige afgangsudtalelse.

Investering i kompetencer og ressourcer

Skolen vil investere i kompetenceudvikling for skolens lærere, så de har et godt fagligt udgangspunkt for at arbejde med en fri prøveform. Dette kan både være i forhold til vejledning, undervisning, prøveafholdelse, vurdering, gruppeprocesser og projektstyring.

Der vil blive afsat ressourcer til at lærere og ledelse i god tid kan udvikle skolens frie prøveform, så den giver eleverne det bedst mulige udgangspunkt efter endt skolegang.

Plan for implementering

Hvis vi beslutter, at vi vil have en skole uden karakterer og folkeskolens afgangseksamen, vil vi implementere det som følger:

Nuværende 7., 8. og 9. klasse skal til folkeskolens afgangsprøve og får karakterer, som det på nuværende tidspunkt er tilfældet.

Nuværende 6. klasse vil være den første klasse, der afslutter sin skolegang på friskolen uden karakterer og med en alternativ afgangsopgave/-prøve.

Vi har allerede besluttet, at der skal være en form for afgangsprøve, opgave eller -projekt, som bygger på skolens værdier og fagsyn. Det er vigtigt, at der afsættes tidsmæssige ressourcer til, at lærere og ledere i fællesskab kan udvikle dette.

Derudover skal skolen udvikle nye fagplaner for fagene, som erstatter fagbeskrivelser fra undervisningsministeriet. I forbindelse med dette vil friskolen prioritere det faglige samarbejde mellem lærere, så lærerne finder støtte i hinanden, når vi som skole og vores lærere skal udvikle og udmønte vores selvstændige fagsyn. Der vil afsættes ressourcer til dette.

Det første arbejde vil være, at skolens ledelse i samarbejde med skolens lærere planlægger i hvilken rækkefølge og med hvilken prioritering dette arbejde skal foregå.